

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 września 2024 r.

Pozycja 202

POSTANOWIENIE

z dnia 25 czerwca 2024 r.

Sygn. akt Ts 97/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski – przewodniczący

Rafał Wojciechowski – sprawozdawca

Stanisław Piotrowicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 24 stycznia 2024 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 maja 2022 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że: 1) art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469; dalej: ustawa zmieniająca) jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 2 Konstytucji; 2) art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, ze zm.; dalej: ustawa o Covid) jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji; 3) art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie zwrotu: „jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty” jest niezgodny z art. 30 w związku z art. 77 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1; art. 47 w związku z art. 77 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2; art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji; 4) art. 398²³ k.p.c. w zakresie wyrażenia: „jako sąd drugiej instancji” jest niezgodny z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący zarzucił, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powołane normy konstytucyjne przez niezagwarantowanie jednostce rzetelnej procedury sądowej.

Postanowieniem z 24 stycznia 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 30 stycznia 2024 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, stwierdziwszy, że art. 9 ust. 2 ustawy zmieniającej i art. 398²³ k.p.c. nie były podstawami postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. Wydział I Cywilny z 31 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), tj. orzeczenia wskazanego przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Rozstrzygnięciem tym, jak zauważył Trybunał, Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie na zarządzenie przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w K. o zwrocie pozwu z powodu nieuiszczenia należnej opłaty. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego, o której stanowi art. 398²³ k.p.c., została natomiast rozpoznana postanowieniem Sądu Okręgowego w K. II Wydział Cywilny z 24 maja 2019 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to jest prawomocne, a zatem nie stanowi wyczerpania drogi prawnej w sprawie zakończonej postanowieniem z 31 marca 2022 r. Na marginesie Trybunał przypomniał, że podniesione w skardze zarzuty były już przedmiotem jego merytorycznej oceny. Sytuacji skarżącego nie kształtował także art. 9 ust. 2 ustawy zmieniającej, ponieważ, jak zauważył Trybunał, wszedł on w życie 7 listopada 2019 r., a więc już po wydaniu prawomocnego orzeczenia w sprawie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. W zakończonym ostatecznym orzeczeniu postępowaniu zwrot pozwu nastąpił wprawdzie 1 sierpnia 2019 r., jednak ustawa zmieniająca nie nowelizowała żadnego z przepisów, na podstawie których orzekł Sąd Apelacyjny.

Odnosnie natomiast do zakwestionowanego w skardze art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o Covid Trybunał wskazał, że z uwagi na swój szczególny i tymczasowy charakter został on z dniem 28 września 2023 r. uchylony na podstawie art. 28 pkt 2 w związku z art. 40 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1860). W związku z tym zarzucane przez skarżącego w skardze naruszenie wolności i praw nie ma już charakteru aktualnego, a co za tym idzie, skarżący nie ma już interesu prawnego w merytorycznym rozpoznaniu skargi.

Z kolei odnośnie do zaskarżonego art. 130 § 1 k.p.c. Trybunał stwierdził, że skarga nie spełnia warunków formalnych określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Zarzuty, które skarżący sformułował w skardze, nie mają związku z treścią zakwestionowanego w niej przepisu.

Zażalenie na powyższe postanowienie sporządził i wniósł do Trybunału 5 lutego 2024 r. (data nadania) nowy – ustanowiony przez skarżącego na 14 dni – pełnomocnik – adwokat G.W. Do pisma dołączył pełnomocnictwo, zawierające oświadczenie skarżącego, że jego „podstawowym” pełnomocnikiem jest dotychczasowy – adwokat A.N.

W złożonym środku odwoławczym skarżący zażądał skierowania przez skład orzekający „wniosku” do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności art. 60 ust. 4 u.o.t.p.TK z art. 190 ust. 5 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji, a także „pytania prejudycjalnego” o zbadanie zgodności art. 59 ust. 4 u.o.t.p.TK z art. 79 ust. 1; art. 79 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 4; art. 79 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 i 2; art. 2 w związku z art. 7; art. 2 w związku z art. 79 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 i 2 w związku z art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Odnosnie do podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim jej przedmiotem są art. 9 ust. 2 ustawy zmieniającej, art. 130 § 1 i art. 398²³ k.p.c. skarżący sformułował ogólnikowe zarzuty, których istota sprowadza się do tezy, że przedmiotem skargi może być każdy przepis stosowany przez sąd pierwszej instancji, jeśli miał wpływ na kształt lub wynik ostatecznego orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Odnośnie do żądania skarżącego skierowania przez skład orzekający „wniosku” i „pytania prejudycjalnego” do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 60 ust. 4 i art. 59 ust. 4 u.o.t.p.TK należy zauważyć, że ani Konstytucja, ani przepisy u.o.t.p.TK nie przewidują takich form aktywności procesowej. Nie upoważniają także Trybunału do wszczęcia postępowania *ex officio*. W obowiązującym stanie prawnym z wnioskiem o zbadanie hierarchicznej zgodności aktów prawnych mogą wystąpić do Trybunału wyłącznie podmioty określone w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 ustawy zasadniczej. Każdy natomiast, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo na zasadach określonych w u.o.t.p.TK wystąpić do Trybunału ze skargą konstytucyjną (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że sformułowane przez skarżącego w zażaleniu wnioski nie wywołują żadnych skutków procesowych (por. postanowienie TK z 23 października 2023 r., sygn. Ts 6/23, OTK ZU B/2023, poz. 303 i 7 marca 2024 r., sygn. Ts 260/22, niepubl.).

3. Trybunał stwierdza, że zarzuty postawione w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3.1. W złożonym środku odwoławczym skarżący podniósł, że odmowa przekazania skargi do merytorycznej oceny (w zakresie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, Dz. U. poz. 374, ze zm.; dalej: ustawa o Covid) uniemożliwia mu wznowienie postępowania, a w konsekwencji wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym. Zaznaczył jednakże, że przedstawione w zaskarżonym postanowieniu stanowisko Trybunału „nie jest chybione”, dlatego wnosi o zbadanie przez Trybunał zgodności z Konstytucją art. 59 ust. 4 u.o.t.p.TK, jako naruszającego prawo do rzetelnej procedury sądowej zgodnej z zasadami demokratycznego państwa prawnego.

Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że skarżący nie podważył podstawy odmowy nadania skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim jej przedmiotem jest art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o Covid (por. postanowienie TK 7 marca 2024 r., sygn. Ts 260/22, niepubl.).

3.2. Zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają także pozostałych powodów odmowy przekazania skargi do merytorycznej oceny. Skarżący, stwierdziwszy, że przedmiotem skargi mogą być przepisy będące podstawą orzekania zarówno przez sąd pierwszej, jak i drugiej instancji, nie uwzględnił tego, że regulacje, których zgodność z Konstytucją kwestionuje w skardze, były stosowane w innych – prawomocnie zakończonych – postępowaniach (art. 398²³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) lub nie miały zastosowania w żadnym z nich (art. 9

ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1469). Powyższe Trybunał wyraźnie zaakcentował w treści zaskarżonego postanowienia.

3.3. Skarżący wydaje się nie zauważać, że podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie, w jakim jej przedmiotem jest art. 130 § 1 k.p.c., jest przesłanka braku wskazania sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności i praw oraz właściwego uzasadnienia (art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK). Skarżący sformułował bowiem zarzuty, które nie odnoszą się do treści powyższego przepisu. Wskazanie natomiast przez Trybunał, że podniesiony w skardze problem konstytucyjny był już przedmiotem jego merytorycznej oceny, dokonane zostało jedynie na marginesie. Nie przesądzało więc – co sugeruje skarżący – o odmowie przekazania skargi do merytorycznej oceny.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.